

ПРЕДЛОГ

На основу члана 99. став 1. тачка 7, Устава Републике Србије и члана 190. Пословника Народне скупштине (Сл. гласник РС.), Народна скупштина РС на седници редовног заседања у 2021. години, одржаној **22. априла 2021. године**, доноси

РЕЗОЛУЦИЈУ

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

О УСТАШКОМ ГЕНОЦИДУ НЕЗАВИСНЕ ДРЖАВЕ ХРВАТСКЕ НАД СРБИМА, ЈЕВРЕЈИМА И РОМИМА

(1941-1945)

- **Пружајући** безусловну подршку вишегодишњој иницијативи још увек живих деце логораша Јасеновца, који су сада у деветој деценији живота и неуморни су у својим напорима да се трајно сачува сећање на усташки геноцид Независне државе Хрватске над Србима, Јеврејима и Ромима од 1941-1945. године, као својеврстан допринос универзалним вредностима човечанства – слободе, једнакости, живота достојног човека и јединства у различитостима човечанства које је победило фашизам, нацизам и усташтво у Другом светском рату, а поводом 80 година од успостављања НДХ и почетка усташког геноцида и холокауста,

- **Имајући** у виду чињеницу да се 2021. године навршава 80 година од напада нацистичке армаде 6. априла 1941. године бомбардовањем Београда као и 80 година од почетка „усташког коначног решења“ које је почело 28. априла 1941. масакром Срба и Јевреја у Гудовцу код Бјеловара, 6 месеци пре „нацистичког коначног решења“ у Бабином Јару, као и 80 година од успостављања Јасеновца, једног од најбруталнијих и најозлоглашенијих логора смрти од укупно осам у Другом светском рату, парадигме страдања читавих породица у НДХ, од којих су 91 члан породице Николе Тесле страдали у НДХ, од којих 14 у Јасеновцу, заједно са 13 рођака Теодора Херцла,

- **Залажући** се да се осигура традиција очувања културе сећања, толеранције и суживота у миру у духу добросуседских односа и доприноса међународном миру, стабилности и безбедности, са циљем обезбеђивања суштинског мира и стабилности у региону кроз суочавање са прошлосту у циљу подизања будућих генерација на темељима пријатељства и разумевања,

- **Упозоравајући** да је геноцид над децом у НДХ био најдрастичнији израз планираног „усташког коначног решења“ и усташког геноцида, пред којим живи бедем сећања представљају још увек живи сведоци - преживела деца логораши дечјих логора смрти у својој деветој деценији живота. Једино су у усташкој НДХ постојали специјализовани логори за децу, при чему је само у Јасеновцу, једном од најбруталнијих и најозлоглашенијих од укупно осам логора смрти у Другом светском рату, где је утврђено чак 57 метода ликвидације, на мучки начин одузет живот 19.432 деце од укупно 71 560 убијене деце у НДХ,

- **Подсећајући** да је усташки геноцид у Независној Држави Хрватској од 1941-1945 резултирао бруталним убиством на стотине хиљада људи на територији НДХ, пре свега Срба (око милион

жртава), и на десетине хиљада Јевреја и Рома и других мањина, са 84 масовна масакра, 2 643 локална злочина, 47 усташких логора, 84 крашке јаме у које су бацани живи људи. Посебан пример усташког геноцида је, између осталог, у Глинској српској православној цркви 03. августа 1941 када је за једну ноћ заклано 1030 људи, а на Петровој Гори, марта 1942, чак је заклано и брутално убијано 2 500 у збегу.

- **Указујући** да усташка идеологија, па самим тим и „усташко коначно решење“, као и нацизам и „нацистичко коначно решење“ полази од „ гласа крви расе и земље“,

- **Посебно** подвлачећи да је усташки геноцид у НДХ вршен варварски и брутално, углавном „ручно“(користећи 57 метода убијања), ножевима, маљевима, секирама и специјалним сечивима, од којих је најпознатији „србосјек“, а један од примера бестијалности је и касапљење рабина Исака Данијела Данона и Вукашина Мандрапе из Клепаца, док је за „нацистичко коначно решење“ у логорима смрти било карактеристично уништавање у гасним коморама, где није било директног контакта између убица и жртава,

- **Подвлачећи** да је „усташко коначно решење“ већ 17. априла 1941. године добило законску подлогу „у законским одредбама за заштиту народа и државе“, а прогон и уништење Јевреја озакоњено је 13. априла 1941.г. законском одредбом о расној припадности и законском одредбом „о аријевској крви и части хрватског аријевског народа“.

- **Указујући** да је усташка квислиншка НДХ била краљевство безумља и мрака и започела усташки геноцид, започевши „ усташко коначно решење“, 28. априла 1941. у Гудовцу код Бјеловара, чак 6 месеци пре „нацистичког коначног решења“, које је у септембру уследило у Бабином Јару у Украјини, а ради постизања истог циља, „етнички очишћеног простора“ .

- **Полазећи** од Конвенције о незастаревању ратних злочина и злочина против човечности од 1968. године, када је геноцид изузет од принципа застаревања,

- **Изражавајући** приврженост духу и нормама Универзалне декларације УН о људским правима, Пакта о грађанским и политичким правима, Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, допунских протокола из Женевских конвенција о заштити жртава међународних и немеђународних оружаних сукоба, Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида и Статута Међународног кривичног суда,

- **Осуђујући** безрезервно све видове верске нетолеранције, дискриминације, малтретирања или насиља против људи или заједница заснованих на етничком или верском основу, где год да се десе,

- **Констатујући** да нико ко је рођен после 1945. није злочинац усташког геноцида, иако су можда неки били и синови и кћери оних који су чинили злочине над Србима Јеврејима и Ромима, упућујући апел садашњим генерацијама да имају одговорност да се ти злочини никада више не понове, и да је чин осуде усташких злочина отклон од усташког геноцида који је извршен у Другом светском рату, одбрана од покушаја рехабилитације усташке идеологије, пружајући шансу младим генерацијама да одрастају у духу добросуседских односа, добронамерности и пријатељства,

- **Осигуравајући** жртвама и потомцима право на достојанствено сећање, деци срећно и безбедно одрастање у духу добросуседства и пријатељства,

Промовишући слободу и толеранцију кроз едукативне програме који би указивали на опасност ширења идеологије усташтва,

- **Указујући** да историја Холокауста и геноцида у Другом светском рату није потпуна без изучавања, едукације и осуде усташке идеологије и „усташког коначног решења“, а у циљу спречавања „друге виктимизације“ жртава усташке НДХ, обезвређивања жртава Срба, Јевреја и Рома и њиховог д-растичног умањивања,

- **Обавезујући** се да усташки геноцид и холокауст у НДХ уђе у колективну меморију човечанства, као опомена људима на опасности које доноси усташка идеологија и мржња по етничком и верском основу, као и усташки расизам, усташки антисемитизам, усташки антисрбизам,

Стога,

1. **Најоштрије се осуђују** усташки злочини и геноцид над Србима Јеврејима и Ромима на територији НДХ од 1941-1945, а посебно у усташком логору смрти Јасеновац, где је коришћено 57 метода за монструозно убијање заточеника, а посебно деце, па чак и новорођенчади.

2. **Подржава се** Апел Светског јеврејског конгреса за осуду усташких злочина у НДХ и Јасеновцу, као и одлука Владе Аустрије из 2018. године којом се забрањује употреба усташких обележја у Аустрији, а поводом одржавања годишњих манифестација у Блајбургу.

3. **Осуђује се** свако порицање усташког геноцида у НДХ и употреба усташких симбола и усташког поздрава „за дом спремни“ и подржава се иницијатива Координације јеврејских општина Хрватске и других заједница и антифашистичких организација упућена Влади Републике Хрватске да се законски забрани усташки поздрав „за дом спремни“ и санкционише коришћење усташке иконографије у циљу спречавања свих видова рехабилитације и промоције нео-усташтва.

4. **Проглашава се** 28. април за „**Дан геноцида над Србима у 20. веку**“ поводом 80 година од првог усташког геноцида у Гудовцу код Бјеловара, чиме је почело „усташко коначно решење“, шест месеци пре „нацистичког коначног решења“ чиме је употпуњена светска историографија геноцида и холокауста у Другом светском рату. Овај датум се обележава сваке године и улази у календар значајних датума које обележава Република Србија, као још један израз солидарности у очувању културе сећања на жртве усташког геноцида у Другом светском рату као једном од највећих геноцида у 20. веку, што је истовремено допринос у борби против антисемитизма, неонацизма, неоусташтва и допринос обележавању Међународног дана холокауста који је први пут обележен 27.јануара 2006. године по Резолуцији УН на иницијативу државе Израел, а обележава се на дан ослобођења Аушвица.

5. **Изражава се** емпатија за преживелу децу логораше, као и за њихове породице и позивају се све државе, како у региону, тако и широм света да осуде геноцид који је почињен у НДХ 1941-1945.

6. **Охрабрује се** едукација и даље унапређење разумевања историјских чињеница које су довеле до усташког геноцида на територији НДХ 1941-1945, пошто је усташки геноцид важан за историју

геноцида и холокауста, за светску историографију Другог светског рата и колективну меморију човечанства.

7. **Гарантује се** ратификација и пуна имплементација Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида, ратних злочина, етничког чишћења и злочина против човечности и усвајање додатних закона против употребе говора мржње који су засновани на етничкој и верској нетрпељивости, а неопходни су за испуњавање обавеза из те конвенције и других аката, како се злочини етничког чишћења који су се, на жалост, поновили 1995. године у операцији „Олуја“, никада више не би догодили.

8. **Обавезује се** на развијање образовних програма који ће будућим генерацијама усадити лекције које су извучене из усташког геноцида, ратних злочина, етничких чишћења и злочина против човечности у циљу спречавања да се икада више понове и ревитализују, у циљу спречавања рехабилитације усташке идеологије која је поред нацистичке била једна од најсмртоносних идеологија у историји 20. века.

9. **Заузима се** став да кршење људских права и мањинских права на достојанствену културу сећања на жртве усташког геноцида, могу бити рани показатељи могућности новог геноцида и у том смислу се обавезује на усвајање додатних законских и других правно обавезујућих аката.

10. **Народна скупштина Републике Србије**, подржава Декларацију о геноциду над Србима, Јеврејима и Ромима у НДХ коју је донео Парламент Републике Српске, као и Јерусалимску Декларацију о Јасеновцу, чији покровитељи су Институт за холокауст Шем Олам и Међународна експертска група ГХ-7, обавезујући се да се Резолуција о усташком геноциду НДХ над Србима, Јеврејима и Ромима, посебно у знак сећања и пијетета према жртвама Јасеновца од 1941-1945, поднесе надлежним органима УН и другим релевантним међународним институцијама на усвајање као међународног акта.

11. **Народна скупштина Републике Србије позива све** релевантне међународне институције и земље чланице УН, као и организације које се баве проучавањем, меморијализацијом и едукацијом о холокаусту и геноциду, да прихвате ову Резолуцију и да холокауст и геноцид извршен од стране усташке Независне државе Хрватске у Другом светском рату укључе у своје програме, као пример једне од најсмртоносних идеологија 20. века.

12. **Ову Резолуцију објавити** у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Образложење

I Уставни основ за доношење

Члан 99. став 1. тачка 7. и став 2. Устава Републике Србије представља уставни основ за доношење ове резолуције, чиме је прописано да Народна скупштина доноси законе и друге опште акте из надлежности Републике Србије и да врши друге послове одрешене Уставом и законом, као и у члану 8. став 1., закона о народној скупштини члан 9 којим је измешу осталог прописано да Народна скупштина доноси декларације и резолуције .

II Разлози за доношење резолуције

Доношење Резолуције о геноциду над Србима, Јеврејима и Ромима у НДХ (1941-1945), са посебним фокусом на логор смрти Јасеновац има за циљ да се у Народној скупштини Републике Србије укаже на немерљиве жртве и антифашистичку традицију српског народа, изражавајући приврженост духу и нормама Универзалне декларације УН о људским правима, Пакта о грађанским и политичким правима, Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, допунских протокола из Женевских конвенција о заштити жртава међународних и не међународних оружаних сукоба, Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида и Статута МКС, а руководећи се циљевима обезбеђивања суштинског мира и стабилности у региону и добросуседских односа кроз суочавање са прошлошћу у циљу подизања будућих генерација на темељима пријатељства и разумевања.

Историја нас обавезује да памтимо све значајне датуме који су обележили страдалништва свих народа у току Другог светског рата, међу којима је наш народ претрпео огромне жртве.

Такође, ова Резолуција има историјски значај за човечанство, због чињенице да је историја геноцида и холокауста у Другом светском рату непотпуна, уколико се не осветли и осуди усташки геноцид и холокауст извршен у НДХ и очува пијетет према брутално умореним жртвама.

III Финансијска средства

За спровођење ове резолуције нису потребна додатна финансијска средства у буџету Републике Србије.

IV Разлози за доношење по хитном поступку

Обележавање 80. годишњице од устанка српског народа против фашизма, 80. година од почетка „усташког коначног решења“, геноцида и Холокауста у НДХ и 80 година од успостављања усташких логора, посебно Јасеновца као парадигме страдања Срба, Јевреја и Рома и других на територији НДХ, а имајући у виду чињеницу да је 6. априла 1941. било бомбардовање Београда, а да је 22. априла био пробој Јасеновца, сматрамо да би било неопходно усвајање ове Резолуције у априлу, тачније 22. априла на Дан пробоја Јасеновца у знак сећања на све жртве и геноцид у НДХ.